

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Ο Τριμερής Κανόνας (Tīpiṭaka)

Ο Κανόνας των Ομιλιών (Sutta Piṭaka)

3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών (3. Saṃyutta
Nikāya)

4. Το κεφάλαιο για τις έξι αισθητήριες βάσεις
(4. Saḷāyatanaṇaṃ)

2. Οι συνδεδεμένες ομιλίες για το αίσθημα
(2. Vedanāsaṃyuttaṃ)

[SN 36.1-30, PTS 4.205-4.238]

PaliVerse

3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών

4. Το κεφάλαιο για τις έξι αισθητήριες βάσεις

2. Οι συνδεδεμένες ομιλίες για το αίσθημα

1. Το βιβλίο με τους στίχους

1. Η ομιλία για την αυτοσυγκέντρωση

249. «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα. Ποια τρία; Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα».

«Αυτοσυγκεντρωμένος, με πλήρη επίγνωση, μνήμων μαθητής του Βούδα· κατανοεί και το αίσθημα, και την προέλευση των αισθημάτων.

«Εκεί όπου αυτά καταπαύουν, και την οδό που οδηγεί στην εξάλειψη· με την εξάλειψη των αισθημάτων ο μοναχός, χωρίς πόθο, επέτυχε το τελικό Νιμπάνα». Πρώτο.

2. Η ομιλία για την ευτυχία

250. «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα. Ποια τρία; Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα».

«Είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο, μαζί με το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο· εσωτερικά και εξωτερικά, ό,τι υπάρχει βιωμένο.

Γνωρίζοντας ότι αυτό είναι υπαρξιακός πόνος, έχον τη φύση της απάτης, διαλυόμενο· βιώνοντας ξανά και ξανά, βλέποντας την παρακμή, έτσι απαλλάσσεται από το πάθος γι' αυτά». Δεύτερο.

3. Η ομιλία για την εγκατάλειψη

251. «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα. Ποια τρία; Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Στο ευχάριστο αίσθημα, μοναχοί, η υπολανθάνουσα τάση για πάθος πρέπει να εγκαταλειφθεί, στο δυσάρεστο αίσθημα η υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή πρέπει να εγκαταλειφθεί, στο ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα η υπολανθάνουσα τάση για άγνοια πρέπει να εγκαταλειφθεί. Όταν λοιπόν, μοναχοί, σε έναν μοναχό στο ευχάριστο αίσθημα η υπολανθάνουσα τάση για πάθος έχει εγκαταλειφθεί, στο δυσάρεστο αίσθημα η υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή έχει εγκαταλειφθεί, στο ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα η υπολανθάνουσα τάση για άγνοια έχει εγκαταλειφθεί, αυτός ονομάζεται, μοναχοί, μοναχός χωρίς υπολανθάνουσα τάση, που βλέπει σωστά, έκοψε την επιθυμία, απέρριψε τους νοητικούς δεσμούς, μέσω της πλήρους συνειδητοποίησης της αλαζονείας έθεσε τέλος στον πόνο».

«Σε αυτόν που βιώνει ευχάριστο, που δεν κατανοεί το αίσθημα·
σε αυτόν υπάρχει η υπολανθάνουσα τάση για πάθος, σε αυτόν που δεν βλέπει
τη διαφυγή.

Σε αυτόν που βιώνει δυσάρεστο, που δεν κατανοεί το αίσθημα·
σε αυτόν υπάρχει η υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή, σε αυτόν που δεν
βλέπει τη διαφυγή.

Το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, το γαλήνιο, που διδάχθηκε από τον πολύ
σοφό·
και αυτό αν απολαμβάνει, δεν απελευθερώνεται από τον πόνο.

Αλλά όταν ένας μοναχός είναι ενεργητικός, δεν εγκαταλείπει την
ενσυνειδητότητα·
τότε αυτός ο σοφός κατανοεί πλήρως όλα τα αισθήματα.

Αυτός, έχοντας κατανοήσει πλήρως τα αισθήματα, στην παρούσα ζωή χωρίς
νοητικές διαφθορές·
με την κατάρρευση του σώματος, εδραιωμένος στη Διδασκαλία, ο γνώστης
δεν υπόκειται σε χαρακτηρισμό». Τρίτη.

4. Η ομιλία για τον κάτω κόσμο

252. «Ο αδαής, μοναχοί, κοινός άνθρωπος λέει αυτά τα λόγια - 'υπάρχει άβυσσος
στον μεγάλο ωκεανό'. Αλλά αυτό, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος, για κάτι
ανύπαρκτο, μη υφιστάμενο, έτσι λέει αυτά τα λόγια - 'υπάρχει άβυσσος στον μεγάλο
ωκεανό'. Αυτή, μοναχοί, είναι ονομασία για τα σωματικά δυσάρεστα αισθήματα,
δηλαδή 'άβυσσος'. Ο αδαής, μοναχοί, κοινός άνθρωπος πληττόμενος από σωματικό
δυσάρεστο αίσθημα θλίβεται, εξαντλείται, θρηνεί, χτυπώντας το στήθος του κλαίει,
περιπίπτει σε σύγχυση. Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, 'ο αδαής κοινός άνθρωπος που
δεν στάθηκε στην άβυσσο και δεν βρήκε πάτημα'. Ο μορφωμένος όμως, μοναχοί,
ευγενής μαθητής πληττόμενος από σωματικό δυσάρεστο αίσθημα ούτε θλίβεται,
ούτε εξαντλείται, ούτε θρηνεί, ούτε χτυπώντας το στήθος του κλαίει, ούτε
περιπίπτει σε σύγχυση. Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, 'ο μορφωμένος ευγενής μαθητής
που στάθηκε στην άβυσσο και βρήκε πάτημα'».

«Όποιος δεν αποδέχεται αυτά τα εγερθέντα δυσάρεστα αισθήματα·
σωματικά, που αφαιρούν τη ζωή, από τα οποία πληττόμενος τρέμει.

«Κλαίει γοερά και οδύρεται, αδύναμος και χωρίς δύναμη·
αυτός δεν στάθηκε στην άβυσσο, και επίσης δεν βρήκε πάτημα.

«Όποιος όμως αποδέχεται αυτά τα εγερθέντα δυσάρεστα αισθήματα·
σωματικά, που αφαιρούν τη ζωή, από τα οποία πληττόμενος δεν τρέμει·
αυτός πράγματι στάθηκε στην άβυσσο, και επίσης βρήκε πάτημα». Τέταρτο.

5. Η ομιλία για αυτό που πρέπει να γίνει αντιληπτό

253. «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα. Ποια τρία; Ευχάριστο αίσθημα,
δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Το ευχάριστο
αίσθημα, μοναχοί, πρέπει να θεωρείται ως πόνος, το δυσάρεστο αίσθημα πρέπει να

θεωρείται ως βέλος, το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα πρέπει να θεωρείται ως παροδικό. Όταν λοιπόν, μοναχοί, σε έναν μοναχό το ευχάριστο αίσθημα έχει ιδωθεί ως πόνος, το δυσάρεστο αίσθημα έχει ιδωθεί ως βέλος, το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα έχει ιδωθεί ως παροδικό - αυτός ονομάζεται, μοναχοί, 'μοναχός που βλέπει σωστά, έκοψε την επιθυμία, απέρριψε τους νοητικούς δεσμούς, μέσω της πλήρους συνειδητοποίησης της αλαζονείας έθεσε τέλος στον πόνο'».

«Αυτός που είδε την ευτυχία ως πόνο, τον πόνο τον είδε ως βέλος·
το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, το γαλήνιο, το είδε ως παροδικό.

Αυτός πράγματι είναι μοναχός που βλέπει σωστά, κατανοεί πλήρως τα αισθήματα·
αυτός, έχοντας κατανοήσει πλήρως τα αισθήματα, στην παρούσα ζωή χωρίς νοητικές διαφθορές·
με την κατάρρευση του σώματος, εδραιωμένος στη Διδασκαλία, ο γνώστης δεν υπόκειται σε χαρακτηρισμό». Πέμπτο.

6. Η ομιλία για το βέλος

254. «Ο αδαής, μοναχοί, κοινός άνθρωπος βιώνει ευχάριστο αίσθημα, βιώνει δυσάρεστο αίσθημα, βιώνει ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Ο μορφωμένος, μοναχοί, ευγενής μαθητής βιώνει ευχάριστο αίσθημα, βιώνει δυσάρεστο αίσθημα, βιώνει ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Εκεί, μοναχοί, ποια είναι η διάκριση, ποια η ανομοιότητα, ποια η διαφορά του μορφωμένου ευγενή μαθητή από τον αδαή κοινό άνθρωπο;» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ... ο αδαής. Μοναχοί, ο κοινός άνθρωπος πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα θλίβεται, εξαντλείται, θρηνεί, χτυπώντας το στήθος του κλαίει, περιπίπτει σε σύγχυση. Αυτός βιώνει δύο αισθήματα - σωματικό και νοητικό. Όπως, μοναχοί, κάποιος θα τρυπούσε έναν άνθρωπο με βέλος. Αυτόν θα τον τρυπούσε με δεύτερο βέλος σε διαδοχικό τρύπημα. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, αυτός ο άνθρωπος βιώνει αίσθημα από δύο βέλη. Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα θλίβεται, εξαντλείται, θρηνεί, χτυπώντας το στήθος του κλαίει, περιπίπτει σε σύγχυση. Αυτός βιώνει δύο αισθήματα - σωματικό και νοητικό. Αυτός ο ίδιος λοιπόν πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα έχει αποστροφή. Σε αυτόν που έχει αποστροφή για το δυσάρεστο αίσθημα, η υπολानθάνουσα τάση για αποστροφή στο δυσάρεστο αίσθημα υπολानθάνει. Αυτός πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα απολαμβάνει την ηδονική ευτυχία. Για ποιο λόγο; Διότι αυτός, μοναχοί, ο αδαής κοινός άνθρωπος δεν κατανοεί τη διαφυγή από το δυσάρεστο αίσθημα εκτός από την ηδονική ευτυχία· σε αυτόν που απολαμβάνει την ηδονική ευτυχία, η υπολानθάνουσα τάση για πάθος στο ευχάριστο αίσθημα υπολानθάνει. Αυτός δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από αυτά τα αισθήματα. Σε αυτόν που δεν κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από αυτά τα αισθήματα, η υπολानθάνουσα τάση για άγνοια στο ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα υπολानθάνει. Αυτός αν βιώνει ευχάριστο αίσθημα, το βιώνει δεσμευμένος. Αν βιώνει δυσάρεστο αίσθημα, το βιώνει δεσμευμένος. Αν βιώνει ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, το βιώνει δεσμευμένος. Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, «ο

αδαής κοινός άνθρωπος δεσμευμένος με τη γέννηση, με το γήρας, με τον θάνατο, με τις λύπες, με τους θρήνους, με τον πόνο, με τη δυσσάρεσκεια, με το άγχος· δεσμευμένος με τον πόνο», λέω.

«Ο μορφωμένος όμως, μοναχοί, ευγενής μαθητής πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα δεν θλίβεται, δεν εξαντλείται, δεν θρηνεί, δεν κλαίει χτυπώντας το στήθος του, δεν περιπίπτει σε σύγχυση. Αυτός βιώνει ένα αίσθημα - σωματικό, όχι νοητικό.

«Όπως, μοναχοί, κάποιος θα τρυπούσε έναν άνθρωπο με βέλος. Αυτόν δεν θα τον τρυπούσε με δεύτερο βέλος σε διαδοχικό τρύπημα. Έτσι λοιπόν, μοναχοί, αυτός ο άνθρωπος βιώνει αίσθημα από ένα βέλος. Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα δεν θλίβεται, δεν εξαντλείται, δεν θρηνεί, δεν κλαίει χτυπώντας το στήθος του, δεν περιπίπτει σε σύγχυση. Αυτός βιώνει ένα αίσθημα - σωματικό, όχι νοητικό. Αυτός ο ίδιος λοιπόν πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα δεν έχει αποστροφή. Σε αυτόν που δεν έχει αποστροφή για το δυσάρεστο αίσθημα, η υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή στο δυσάρεστο αίσθημα δεν υπολανθάνει. Αυτός πληττόμενος από δυσάρεστο αίσθημα δεν απολαμβάνει την ηδονική ευτυχία. Για ποιο λόγο; Διότι αυτός, μοναχοί, ο μορφωμένος ευγενής μαθητής κατανοεί τη διαφυγή από το δυσάρεστο αίσθημα εκτός από την ηδονική ευτυχία. Σε αυτόν που δεν απολαμβάνει την ηδονική ευτυχία, η υπολανθάνουσα τάση για πάθος στο ευχάριστο αίσθημα δεν υπολανθάνει. Αυτός κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από αυτά τα αισθήματα. Σε αυτόν που κατανοεί όπως πραγματικά είναι την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή από αυτά τα αισθήματα, η υπολανθάνουσα τάση για άγνοια στο ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα δεν υπολανθάνει. Αυτός αν βιώνει ευχάριστο αίσθημα, το βιώνει αποδεσμευμένος. Αν βιώνει δυσάρεστο αίσθημα, το βιώνει αποδεσμευμένος. Αν βιώνει ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, το βιώνει αποδεσμευμένος. Αυτός ονομάζεται, μοναχοί, «ο μορφωμένος ευγενής μαθητής αποδεσμευμένος από τη γέννηση, από το γήρας, από τον θάνατο, από τις λύπες, από τους θρήνους, από τον πόνο, από τη δυσσάρεσκεια, από το άγχος· αποδεσμευμένος από τον πόνο», λέω. Αυτή, μοναχοί, είναι η διάκριση, αυτή η ανομιολότητα, αυτή η διαφορά του μορφωμένου ευγενή μαθητή από τον αδαή κοινό άνθρωπο».

«Ο σοφός δεν βιώνει το αίσθημα,
ούτε το ευχάριστο ούτε το δυσάρεστο, αν και είναι πολυμαθής·
και αυτή είναι η μεγάλη διάκριση
του επιδέξιου σοφού από τον κοινό άνθρωπο.

«Για τον πολυμαθή που έχει κατανοήσει τη Διδασκαλία,
που βλέπει με διόραση αυτόν τον κόσμο και τον άλλο·
τα επιθυμητά φαινόμενα δεν αναταράσσουν τη συνείδησή του,
ούτε από το ανεπιθύμητο έρχεται σε αποστροφή.

«Η συμφωνία του ή η εναντίωσή του
έχουν διαλυθεί, έχουν παρέλθει, δεν υπάρχουν·
και γνωρίζοντας την κατάσταση χωρίς σκόνη, χωρίς λύπη,
κατανοεί ορθά, αυτός που έχει διαβεί στην άλλη όχθη του γίγνεσθαι». Έκτο.

7. Η πρώτη ομιλία για την ασθένεια

255. Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Βεσάλι, στο Μεγάλο Δάσος, στην Αίθουσα με το Αετωματικό Στέγαστρο. Τότε ο Ευλογημένος, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση, πήγε στην αίθουσα των ασθενών· αφού έφτασε, κάθισε στο προετοιμασμένο κάθισμα. Αφού κάθισε, ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στους μοναχούς:

«Μνήμων, μοναχοί, ένας μοναχός με πλήρη επίγνωση θα πρέπει να περιμένει τον χρόνο. Αυτή είναι η παραίνεσή μας προς εσάς.

«Και πώς, μοναχοί, ένας μοναχός είναι μνήμων; Εδώ, μοναχοί, ένας μοναχός διαμένει παρατηρώντας το σώμα στο σώμα, ενεργητικός, με πλήρη επίγνωση, μνήμων, έχοντας απομακρύνει την πλεονεξία και τη δυσαρέσκεια για τον κόσμο· στα αισθήματα διαμένει παρατηρώντας τα αισθήματα... κ.λπ... στη συνείδηση διαμένει παρατηρώντας τη συνείδηση... κ.λπ... στα νοητικά φαινόμενα παρατηρών τα νοητικά φαινόμενα διαμένει, ενεργητικός, με πλήρη επίγνωση, μνήμων, έχοντας απομακρύνει την πλεονεξία και τη δυσαρέσκεια για τον κόσμο. Έτσι, μοναχοί, ένας μοναχός είναι μνήμων.

«Και πώς, μοναχοί, ένας μοναχός έχει πλήρη επίγνωση; Εδώ, μοναχοί, ένας μοναχός ενεργεί με πλήρη επίγνωση όταν προχωρεί και όταν επιστρέφει, ενεργεί με πλήρη επίγνωση όταν κοιτάζει μπροστά και όταν κοιτάζει γύρω, ενεργεί με πλήρη επίγνωση όταν λυγίζει και όταν τεντώνει, ενεργεί με πλήρη επίγνωση όταν φορά τον διπλό χιτώνα, το κύπελλο και τον χιτώνα, ενεργεί με πλήρη επίγνωση όταν τρώει, πίνει, μασά και γεύεται, ενεργεί με πλήρη επίγνωση όταν αφοδεύει και ουρεί, ενεργεί με πλήρη επίγνωση όταν περπατά, στέκεται, κάθεται, κοιμάται, είναι ξύπνιος, μιλά και σιωπά. Έτσι, μοναχοί, ένας μοναχός ενεργεί με πλήρη επίγνωση. Μνήμων, μοναχοί, ένας μοναχός με πλήρη επίγνωση θα πρέπει να περιμένει τον χρόνο. Αυτή είναι η παραίνεσή μας προς εσάς.

«Αν, μοναχοί, σε εκείνον τον μοναχό που διαμένει έτσι μνήμων, με πλήρη επίγνωση, επιμελής, ενεργητικός, αποφασισμένος, εγείρεται ευχάριστο αίσθημα, αυτός κατανοεί έτσι - «Αυτό το ευχάριστο αίσθημα έχει εγερθεί σε μένα. Και αυτό είναι εξαρτώμενο, όχι ανεξάρτητο. Εξαρτώμενο από τι; Εξαρτώμενο από αυτό το ίδιο το σώμα. Αυτό όμως το σώμα είναι παροδικό, συνθηκοκρατημένο, εξαρτώμενα γεγεννημένο. Το ευχάριστο αίσθημα που έχει εγερθεί εξαρτώμενο από παροδικό, συνθηκοκρατημένο, εξαρτώμενα γεγεννημένο σώμα, πώς θα είναι μόνιμο;» Αυτός διαμένει στο σώμα και στο ευχάριστο αίσθημα παρατηρώντας το παροδικό, διαμένει παρατηρώντας την παρακμή, διαμένει παρατηρώντας το μη πάθος, διαμένει παρατηρώντας την παύση, διαμένει παρατηρώντας την παραίτηση. Σε αυτόν που διαμένει στο σώμα και στο ευχάριστο αίσθημα παρατηρώντας το παροδικό, που διαμένει παρατηρώντας την παρακμή, που διαμένει παρατηρώντας το μη πάθος, που διαμένει παρατηρώντας την παύση, που διαμένει παρατηρώντας την παραίτηση, η υπολανθάνουσα τάση για πάθος στο σώμα και στο ευχάριστο αίσθημα εγκαταλείπεται.

«Αν, μοναχοί, σε εκείνον τον μοναχό που διαμένει έτσι μνήμων, με πλήρη επίγνωση, επιμελής, ενεργητικός, αποφασισμένος, εγείρεται δυσάρεστο αίσθημα. Αυτός κατανοεί έτσι - «Αυτό το δυσάρεστο αίσθημα έχει εγερθεί σε μένα. Και αυτό είναι εξαρτώμενο, όχι ανεξάρτητο. Εξαρτώμενο από τι; Εξαρτώμενο από αυτό το ίδιο το σώμα. Αυτό όμως το σώμα είναι παροδικό, συνθηκοκρατημένο, εξαρτώμενα

γεγεννημένο. Το δυσάρεστο αίσθημα που έχει εγερθεί εξαρτώμενο από παροδικό, συνθηκοκρατημένο, εξαρτώμενα γεγεννημένο σώμα, πώς θα είναι μόνιμο;» Αυτός διαμένει στο σώμα και στο δυσάρεστο αίσθημα παρατηρώντας το παροδικό, διαμένει παρατηρώντας την παρακμή, διαμένει παρατηρώντας το μη πάθος, διαμένει παρατηρώντας την παύση, διαμένει παρατηρώντας την παραίτηση. Σε αυτόν που διαμένει στο σώμα και στο δυσάρεστο αίσθημα παρατηρώντας το παροδικό... κ.λπ... που διαμένει παρατηρώντας την παραίτηση, η υπολανθάνουσα τάση για αποστροφή στο σώμα και στο δυσάρεστο αίσθημα εγκαταλείπεται.

«Αν, μοναχοί, σε εκείνον τον μοναχό που διαμένει έτσι μνήμων, ενσυνείδητος, επιμελής, ενεργητικός και αποφασισμένος, εγείρεται ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, αυτός κατανοεί έτσι - «Αυτό το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα έχει εγερθεί σε μένα. Και αυτό είναι εξαρτώμενο, όχι ανεξάρτητο. Εξαρτώμενο από τι; Εξαρτώμενο από αυτό το ίδιο το σώμα. Αυτό όμως το σώμα είναι παροδικό, συνθηκοκρατημένο, εξαρτώμενα γεγεννημένο. Το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα που έχει εγερθεί εξαρτώμενο από παροδικό, συνθηκοκρατημένο, εξαρτώμενα γεγεννημένο σώμα, πώς θα είναι μόνιμο;» Αυτός διαμένει παρατηρώντας το παροδικό στο σώμα και στο ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, διαμένει παρατηρώντας την παρακμή, διαμένει παρατηρώντας το μη πάθος, διαμένει παρατηρώντας την παύση, διαμένει παρατηρώντας την παραίτηση. Σε αυτόν που διαμένει παρατηρώντας το παροδικό στο σώμα και στο ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα... κ.λπ... που διαμένει παρατηρώντας την παραίτηση, η υπολανθάνουσα τάση για άγνοια στο σώμα και στο ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα εγκαταλείπεται.

«Αυτός αν βιώνει ευχάριστο αίσθημα, κατανοεί ότι αυτό είναι παροδικό, κατανοεί ότι δεν είναι αγκιστρωμένος σε αυτό, κατανοεί ότι δεν το απολαμβάνει· αν βιώνει δυσάρεστο αίσθημα, κατανοεί ότι αυτό είναι παροδικό, κατανοεί ότι δεν είναι αγκιστρωμένος σε αυτό, κατανοεί ότι δεν το απολαμβάνει· αν βιώνει ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, κατανοεί ότι αυτό είναι παροδικό, κατανοεί ότι δεν είναι αγκιστρωμένος σε αυτό, κατανοεί ότι δεν το απολαμβάνει. Αυτός αν βιώνει ευχάριστο αίσθημα, το βιώνει αποδεσμευμένος· αν βιώνει δυσάρεστο αίσθημα, το βιώνει αποδεσμευμένος· αν βιώνει ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα, το βιώνει αποδεσμευμένος. Αυτός βιώνοντας αίσθημα που τελειώνει με το σώμα κατανοεί: «βιώνω αίσθημα που τελειώνει με το σώμα», βιώνοντας αίσθημα που τελειώνει με τη ζωή κατανοεί: «βιώνω αίσθημα που τελειώνει με τη ζωή». Κατανοεί: «με την κατάρρευση του σώματος, μετά το τέλος της ζωής, εδώ ακριβώς όλα τα αισθήματα, μη απολαυσμένα, θα ψυχρανθούν».

«Όπως, μοναχοί, εξαρτώμενη από λάδι και εξαρτώμενη από φυτίλι μια λάμπα με λάδι θα έκαιγε, με την εξάντληση αυτού του ίδιου του λαδιού και του φυτιλιού, χωρίς τροφή θα έσβηνε· ακριβώς έτσι, μοναχοί, ένας μοναχός βιώνοντας αίσθημα που τελειώνει με το σώμα κατανοεί: «βιώνω αίσθημα που τελειώνει με το σώμα». Βιώνοντας αίσθημα που τελειώνει με τη ζωή κατανοεί: «βιώνω αίσθημα που τελειώνει με τη ζωή». Κατανοεί: «με την κατάρρευση του σώματος, μετά το τέλος της ζωής, εδώ ακριβώς όλα τα αισθήματα, μη απολαυσμένα, θα ψυχρανθούν»».

Έβδομη.

8. Η δεύτερη ομιλία για την ασθένεια

256. Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στη Βεσάλι, στο Μεγάλο Δάσος, στην Αίθουσα με το Αετωματικό Στέγαστρο. Τότε ο Ευλογημένος, την απογευματινή περίοδο της ημέρας, αφού βγήκε από την απομόνωση, πήγε στην αίθουσα των ασθενών· αφού έφτασε, κάθισε στο προετοιμασμένο κάθισμα. Αφού κάθισε, ο Ευλογημένος απευθύνθηκε στους μοναχούς:

«Μνήμων, μοναχοί, ένας μοναχός με πλήρη επίγνωση θα πρέπει να περιμένει τον χρόνο. Αυτή είναι η παραίνεσή μας προς εσάς.

«Και πώς, μοναχοί, ένας μοναχός είναι μνήμων; Εδώ, μοναχοί, ένας μοναχός διαμένει παρατηρώντας το σώμα στο σώμα, ενεργητικός, με πλήρη επίγνωση, μνήμων, έχοντας απομακρύνει την πλεονεξία και τη δυσαρέσκεια για τον κόσμο· στα αισθήματα διαμένει παρατηρώντας τα αισθήματα... στη συνείδηση διαμένει παρατηρώντας τη συνείδηση... στα νοητικά φαινόμενα παρατηρών τα νοητικά φαινόμενα διαμένει, ενεργητικός, με πλήρη επίγνωση, μνήμων, έχοντας απομακρύνει την πλεονεξία και τη δυσαρέσκεια για τον κόσμο. Έτσι, μοναχοί, ένας μοναχός είναι μνήμων.

«Και πώς, μοναχοί, ένας μοναχός έχει πλήρη επίγνωση; Εδώ, μοναχοί, ένας μοναχός ενεργεί με πλήρη επίγνωση όταν προχωρεί και όταν επιστρέφει... κ.λπ... ενεργεί με πλήρη επίγνωση όταν μιλά και σιωπά. Έτσι, μοναχοί, ένας μοναχός έχει πλήρη επίγνωση. Μνήμων, μοναχοί, ένας μοναχός με πλήρη επίγνωση θα πρέπει να περιμένει τον χρόνο. Αυτή είναι η παραίνεσή μας προς εσάς.

«Αν, μοναχοί, σε εκείνον τον μοναχό που διαμένει έτσι μνήμων, με πλήρη επίγνωση, επιμελής, ενεργητικός, αποφασισμένος, εγείρεται ευχάριστο αίσθημα. Αυτός κατανοεί έτσι - «Αυτό το ευχάριστο αίσθημα έχει εγερθεί σε μένα· και αυτό είναι εξαρτώμενο, όχι ανεξάρτητο. Εξαρτώμενο από τι; Εξαρτώμενο από αυτήν ακριβώς την επαφή. Αυτή όμως η επαφή είναι παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη. Το ευχάριστο αίσθημα που έχει εγερθεί εξαρτώμενο από παροδική, συνθηκοκρατημένη, εξαρτώμενα γεγεννημένη επαφή, πώς θα είναι μόνιμο;» Αυτός διαμένει στην επαφή και στο ευχάριστο αίσθημα παρατηρώντας το παροδικό, διαμένει παρατηρώντας την παρακμή, διαμένει παρατηρώντας το μη πάθος, διαμένει παρατηρώντας την παύση, διαμένει παρατηρώντας την παραίτηση. Σε αυτόν που διαμένει στην επαφή και στο ευχάριστο αίσθημα παρατηρώντας το παροδικό, που διαμένει παρατηρώντας την παρακμή, που διαμένει παρατηρώντας το μη πάθος, που διαμένει παρατηρώντας την παύση, που διαμένει παρατηρώντας την παραίτηση, η υπολανθάνουσα τάση για πάθος στην επαφή και στο ευχάριστο αίσθημα εγκαταλείπεται.

«Αν, μοναχοί, σε εκείνον τον μοναχό που διαμένει έτσι μνήμων... κ.λπ... εγείρεται δυσάρεστο αίσθημα... κ.λπ... εγείρεται ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Αυτός κατανοεί έτσι - «Αυτό το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα έχει εγερθεί σε μένα· και αυτό είναι εξαρτώμενο, όχι ανεξάρτητο. Εξαρτώμενο από τι; Εξαρτώμενο από αυτήν ακριβώς την επαφή... κ.λπ... Κατανοεί: «με την κατάρρευση του σώματος, μετά το τέλος της ζωής, εδώ ακριβώς όλα τα αισθήματα, μη απολαυσμένα, θα ψυχρανθούν»».

«Όπως, μοναχοί, εξαρτώμενη από λάδι και εξαρτώμενη από φυτίλι μια λάμπα με λάδι θα έκαιγε, με την εξάντληση αυτού του ίδιου του λαδιού και του φυτιλιού, χωρίς τροφή θα έσβηνε· ακριβώς έτσι, μοναχοί, ένας μοναχός βιώνοντας αίσθημα που

τελειώνει με το σώμα κατανοεί: «βιώνω αίσθημα που τελειώνει με το σώμα». Βιώνοντας αίσθημα που τελειώνει με τη ζωή κατανοεί: «βιώνω αίσθημα που τελειώνει με τη ζωή». Κατανοεί: «με την κατάρρευση του σώματος, μετά το τέλος της ζωής, εδώ ακριβώς όλα τα αισθήματα, μη απολαυσμένα, θα ψυχρανθούν»». Ογδοη.

9. Η ομιλία για το παροδικό

257. «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα - παροδικά, συνθηκοκρατημένα, εξαρτώμενα γεγεννημένα, υποκείμενα σε καταστροφή, έχοντα τη φύση της παρακμής, υποκείμενα στη φθίση, έχοντα τη φύση της παύσης. Ποια τρία; Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα - παροδικά, συνθηκοκρατημένα, εξαρτώμενα γεγεννημένα, υποκείμενα σε καταστροφή, έχοντα τη φύση της παρακμής, υποκείμενα στη φθίση, έχοντα τη φύση της παύσης». Ένατη.

10. Η ομιλία για αυτό που έχει ρίζα την επαφή

258. «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα - γεννημένα από την επαφή, με ρίζα την επαφή, με πηγή την επαφή, με την επαφή ως συνθήκη. Ποια τρία; Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Εξαρτώμενο, μοναχοί, από επαφή που βιώνεται ως ευχάριστο, εγείρεται ευχάριστο αίσθημα. Με την παύση αυτής ακριβώς της επαφής που βιώνεται ως ευχάριστο, το αντίστοιχο αίσθημα - το ευχάριστο αίσθημα που εγέρθηκε εξαρτώμενο από επαφή που βιώνεται ως ευχάριστο - εκείνο καταπαύει, εκείνο κατευνάζεται. Εξαρτώμενο, μοναχοί, από επαφή που βιώνεται ως δυσάρεστο, εγείρεται δυσάρεστο αίσθημα. Με την παύση αυτής ακριβώς της επαφής που βιώνεται ως δυσάρεστο, το αντίστοιχο αίσθημα - το δυσάρεστο αίσθημα που εγέρθηκε εξαρτώμενο από επαφή που βιώνεται ως δυσάρεστο - εκείνο καταπαύει, εκείνο κατευνάζεται. Εξαρτώμενο, μοναχοί, από επαφή που βιώνεται ως ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, εγείρεται ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Με την παύση αυτής ακριβώς της επαφής που βιώνεται ως ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, το αντίστοιχο αίσθημα - το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα που εγέρθηκε εξαρτώμενο από επαφή που βιώνεται ως ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο - εκείνο καταπαύει, εκείνο κατευνάζεται. Όπως, μοναχοί, από την τριβή και τη σύνδεση δύο ξύλων παράγεται θερμότητα, παράγεται φωτιά. Και από τον διαχωρισμό και την απομάκρυνση αυτών των ίδιων ξύλων, η αντίστοιχη θερμότητα καταπαύει, κατευνάζεται. Ακριβώς έτσι, μοναχοί, αυτά τα τρία αισθήματα είναι γεννημένα από την επαφή, με ρίζα την επαφή, με πηγή την επαφή, με την επαφή ως συνθήκη. Εξαρτώμενα από την αντίστοιχη επαφή, εγείρονται τα αντίστοιχα αισθήματα. Με την παύση της αντίστοιχης επαφής, τα αντίστοιχα αισθήματα καταπαύουν». Δέκατη.

Το πρώτο κεφάλαιο με στροφές.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Η αυτοσυγκέντρωση, η ευτυχία με την εγκατάλειψη, η άβυσσος και με αυτό που πρέπει να ιδωθεί·

Με το βέλος και την αρρώστια, το παροδικό και με ρίζα την επαφή.

2. Το κεφάλαιο για τη μοναξιά

1. Η ομιλία για τη μετάβαση σε ιδιωτικό χώρο

259. Τότε κάποιος μοναχός πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Εδώ σε μένα, σεβάσμιε κύριε, που είχα μεταβεί σε ιδιωτικό χώρο και ήμουν σε απομόνωση, εγέρθηκε αυτός ο αναλογισμός: 'Τρία αισθήματα έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο. Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά τα τρία αισθήματα έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο. Αλλά αυτό ειπώθηκε από τον Ευλογημένο - "ό,τι κι αν βιώνεται, αυτό είναι μέσα στον υπαρξιακό πόνο". Αναφερόμενος σε τι άραγε αυτό ειπώθηκε από τον Ευλογημένο - "ό,τι κι αν βιώνεται, αυτό είναι μέσα στον υπαρξιακό πόνο";'»

«Καλώς, καλώς, μοναχέ! Αυτά τα τρία αισθήματα, μοναχέ, έχουν δηλωθεί από εμένα. Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά τα τρία αισθήματα έχουν δηλωθεί από εμένα. Αλλά αυτό, μοναχέ, ειπώθηκε από εμένα - "ό,τι κι αν βιώνεται, αυτό είναι μέσα στον υπαρξιακό πόνο". Αυτό όμως, μοναχέ, ειπώθηκε από εμένα αναφερόμενος στην παροδικότητα των δραστηριοτήτων - "ό,τι κι αν βιώνεται, αυτό είναι μέσα στον υπαρξιακό πόνο". Αυτό όμως, μοναχέ, ειπώθηκε από εμένα αναφερόμενος στο ότι οι δραστηριότητες είναι υποκείμενες σε καταστροφή... κ.λπ... έχουσες τη φύση της παρακμής... κ.λπ... υποκείμενες στη φθίση... κ.λπ... έχουσες τη φύση της παύσης... κ.λπ... υποκείμενες σε μεταβολή - "ό,τι κι αν βιώνεται, αυτό είναι μέσα στον υπαρξιακό πόνο". Επιπλέον όμως, μοναχέ, η σταδιακή παύση των δραστηριοτήτων έχει περιγραφεί από εμένα. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, η ομιλία έχει καταπαύσει. Σε αυτόν που έχει επιτύχει τη δεύτερη διαλογιστική έκσταση, ο λογισμός και ο συλλογισμός έχουν καταπαύσει. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την τρίτη διαλογιστική έκσταση, η αγαλλίαση έχει καταπαύσει. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την τέταρτη διαλογιστική έκσταση, η εισπνοή και η εκπνοή έχουν καταπαύσει. Σε αυτόν που έχει επιτύχει το επίπεδο του άπειρου χώρου, η αντίληψη της υλικής μορφής έχει καταπαύσει. Σε αυτόν που έχει επιτύχει το επίπεδο της άπειρης συνείδησης, η αντίληψη του επιπέδου του άπειρου χώρου έχει καταπαύσει. Σε αυτόν που έχει επιτύχει το επίπεδο της μηδαμινότητας, η αντίληψη του επιπέδου της άπειρης συνείδησης έχει καταπαύσει. Σε αυτόν που έχει επιτύχει το επίπεδο της μήτε-αντίληψης-μήτε-μη-αντίληψης, η αντίληψη του επιπέδου της μηδαμινότητας έχει καταπαύσει. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την παύση της αντίληψης και του αισθήματος, η αντίληψη και το αίσθημα έχουν καταπαύσει. Σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, η λαγνεία έχει καταπαύσει, το μίσος έχει καταπαύσει, η αυταπάτη έχει καταπαύσει. Επιπλέον, μοναχέ, ο σταδιακός κατευνασμός των δραστηριοτήτων έχει περιγραφεί από εμένα. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, η ομιλία έχει κατευνασθεί. Σε αυτόν που έχει επιτύχει τη δεύτερη διαλογιστική έκσταση, ο λογισμός και ο συλλογισμός έχουν κατευνασθεί... κ.λπ... Σε αυτόν που έχει επιτύχει την παύση της αντίληψης και του αισθήματος, η αντίληψη και το αίσθημα έχουν κατευνασθεί. Σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, η λαγνεία έχει κατευνασθεί, το μίσος έχει κατευνασθεί, η αυταπάτη έχει κατευνασθεί. Αυτές οι έξι γαλήνες, μοναχέ. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, η ομιλία έχει καταπραυνθεί. Σε αυτόν που έχει επιτύχει τη δεύτερη διαλογιστική έκσταση, ο λογισμός και ο συλλογισμός έχουν καταπραυνθεί. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την τρίτη διαλογιστική έκσταση, η αγαλλίαση έχει καταπραυνθεί. Σε αυτόν

που έχει επιτύχει την τέταρτη διαλογιστική έκσταση, η εισπνοή και η εκπνοή έχουν καταπραυνθεί. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την παύση της αντίληψης και του αισθήματος, η αντίληψη και το αίσθημα έχουν καταπραυνθεί. Σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, η λαγνεία έχει καταπραυνθεί, το μίσος έχει καταπραυνθεί, η αυταπάτη έχει καταπραυνθεί». Πρώτο.

2. Η πρώτη ομιλία για τον χώρο

260. «Όπως, μοναχοί, στον ουρανό φυσούν διάφοροι άνεμοι. Φυσούν ανατολικοί άνεμοι, φυσούν δυτικοί άνεμοι, φυσούν βόρειοι άνεμοι, φυσούν νότιοι άνεμοι, φυσούν άνεμοι με σκόνη, φυσούν άνεμοι χωρίς σκόνη, φυσούν κρύοι άνεμοι, φυσούν ζεστοί άνεμοι, φυσούν ελαφροί άνεμοι, φυσούν δυνατοί άνεμοι. Ακριβώς έτσι, μοναχοί, σε αυτό το σώμα εγείρονται διάφορα αισθήματα, εγείρεται ευχάριστο αίσθημα, εγείρεται δυσάρεστο αίσθημα, εγείρεται ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα».

«Όπως ακριβώς στον ουρανό άνεμοι, φυσούν διάφοροι πολλοί· ανατολικοί και δυτικοί επίσης, βόρειοι και νότιοι.

«Με σκόνη και χωρίς σκόνη επίσης, κρύοι και ζεστοί κάποτε· δυνατοί και ελαφροί, πολλοί φυσούν άνεμοι.

«Έτσι ακριβώς σε αυτό το σώμα, εγείρονται αισθήματα· η έγερση ευχάριστου και δυσάρεστου, και αυτό που είναι ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο.

Αλλά όταν ένας μοναχός είναι ενεργητικός, δεν εγκαταλείπει την ενσυνειδητότητα· τότε αυτός ο σοφός κατανοεί πλήρως όλα τα αισθήματα.

Αυτός, έχοντας κατανοήσει πλήρως τα αισθήματα, στην παρούσα ζωή χωρίς νοητικές διαφθορές· με την κατάρρευση του σώματος, εδραιωμένος στη Διδασκαλία, ο γνώστης δεν υπόκειται σε χαρακτηρισμό». Δεύτερο.

3. Η δεύτερη ομιλία για τον χώρο

261. «Όπως, μοναχοί, στον ουρανό φυσούν διάφοροι άνεμοι. Φυσούν ανατολικοί άνεμοι... κ.λπ... φυσούν δυνατοί άνεμοι. Ακριβώς έτσι, μοναχοί, σε αυτό το σώμα εγείρονται διάφορα αισθήματα, εγείρεται ευχάριστο αίσθημα, εγείρεται δυσάρεστο αίσθημα, εγείρεται ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα». Τρίτη.

4. Η ομιλία για το σπίτι

262. «Όπως, μοναχοί, ένας ξενώνας. Εκεί αφού έρχονται από την ανατολική κατεύθυνση διαμένουν, αφού έρχονται από τη δυτική κατεύθυνση διαμένουν, αφού έρχονται από τη βόρεια κατεύθυνση διαμένουν, αφού έρχονται από τη νότια κατεύθυνση διαμένουν. Της πολεμικής κάστας αφού έρχονται διαμένουν, βραχμάνοι αφού έρχονται διαμένουν, της εμπορικής κάστας αφού έρχονται διαμένουν, της εργατικής κάστας αφού έρχονται διαμένουν. Ακριβώς έτσι, μοναχοί, σε αυτό το σώμα εγείρονται διάφορα αισθήματα. Εγείρεται ευχάριστο αίσθημα, εγείρεται δυσάρεστο αίσθημα, εγείρεται ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Εγείρεται σαρκικό ευχάριστο αίσθημα, εγείρεται σαρκικό δυσάρεστο αίσθημα, εγείρεται

σαρκικό ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Εγείρεται πνευματικό ευχάριστο αίσθημα, εγείρεται πνευματικό δυσάρεστο αίσθημα, εγείρεται πνευματικό ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα». Τέταρτο.

5. Η πρώτη ομιλία για τον Άναντα

263. Τότε ο σεβάσμιος Άναντα πήγε προς τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, κάθισε στο πλάι· καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Άναντα είπε στον Ευλογημένο: «Ποιο άραγε, σεβάσμιε κύριε, είναι το αίσθημα, ποια είναι η προέλευση του αισθήματος, ποια είναι η παύση του αισθήματος, ποια είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος; Ποια είναι η απόλαυση του αισθήματος, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή;» Αυτά, Άναντα, είναι τα τρία αισθήματα -ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά ονομάζονται, Άναντα, αισθήματα. Από την προέλευση της επαφής προέρχεται η προέλευση του αισθήματος· από την παύση της επαφής προέρχεται η παύση του αισθήματος. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση. Η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται εξαρτώμενη από το αίσθημα, αυτή είναι η απόλαυση του αισθήματος. Το ότι το αίσθημα είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, αυτός είναι ο κίνδυνος του αισθήματος. Όποια είναι η απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους για το αίσθημα, η εγκατάλειψη της θέλησης και του πάθους, αυτή είναι η διαφυγή από το αίσθημα. Επιπλέον όμως, Άναντα, η σταδιακή παύση των δραστηριοτήτων έχει περιγραφεί από εμένα. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, η ομιλία έχει καταπαύσει... κ.λπ... Σε αυτόν που έχει επιτύχει την παύση της αντίληψης και του αισθήματος, η αντίληψη και το αίσθημα έχουν καταπαύσει. Σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, η λαγνεία έχει καταπαύσει, το μίσος έχει καταπαύσει, η αυταπάτη έχει καταπαύσει. Επιπλέον όμως, Άναντα, ο σταδιακός κατευνασμός των δραστηριοτήτων έχει περιγραφεί από εμένα. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, η ομιλία έχει κατευνασθεί... κ.λπ... Σε αυτόν που έχει επιτύχει την παύση της αντίληψης και του αισθήματος, η αντίληψη και το αίσθημα έχουν κατευνασθεί. Σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, η λαγνεία έχει κατευνασθεί, το μίσος έχει κατευνασθεί, η αυταπάτη έχει κατευνασθεί. Επιπλέον όμως, Άναντα, η σταδιακή κατάπαυση των δραστηριοτήτων έχει περιγραφεί από εμένα. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, η ομιλία έχει καταπραυνθεί... κ.λπ... Σε αυτόν που έχει επιτύχει το επίπεδο του άπειρου χώρου, η αντίληψη της υλικής μορφής έχει καταπραυνθεί. Σε αυτόν που έχει επιτύχει το επίπεδο της άπειρης συνείδησης, η αντίληψη του επιπέδου του άπειρου χώρου έχει καταπραυνθεί. Σε αυτόν που έχει επιτύχει το επίπεδο της μηδαμινότητας, η αντίληψη του επιπέδου της άπειρης συνείδησης έχει καταπραυνθεί. Σε αυτόν που έχει επιτύχει το επίπεδο της μήτε-αντίληψης-μήτε-μη-αντίληψης, η αντίληψη του επιπέδου της μηδαμινότητας έχει καταπραυνθεί. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την παύση της αντίληψης και του αισθήματος, η αντίληψη και το αίσθημα έχουν καταπραυνθεί. Σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, η λαγνεία έχει καταπραυνθεί, το μίσος έχει καταπραυνθεί, η αυταπάτη έχει καταπραυνθεί». Πέμπτο.

6. Η δεύτερη ομιλία για τον Άναντα

264. Τότε ο σεβάσμιος Άναντα πήγε προς τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Στον σεβάσμιο Άναντα που καθόταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό: «Ποιο άραγε, Άναντα, είναι το αίσθημα, ποια είναι η προέλευση του αισθήματος, ποια είναι η παύση του αισθήματος, ποια είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος; Ποια είναι η απόλαυση του αισθήματος, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή;» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε, ο Ευλογημένος είναι ο οδηγός μας, ο Ευλογημένος είναι το καταφύγιό μας. Καλώς, σεβάσμιε κύριε, ας ευδοκήσει ο ίδιος ο Ευλογημένος να εξηγήσει το νόημα αυτών που ειπώθηκαν. Αφού ακούσουν από τον Ευλογημένο, οι μοναχοί θα το θυμούνται». «Τότε λοιπόν, Άναντα, άκουσε, πρόσεχε καλά· θα μιλήσω». «Ναι, σεβάσμιε κύριε», απάντησε ο σεβάσμιος Άναντα στον Ευλογημένο. Ο Ευλογημένος είπε αυτό: «Αυτά, Άναντα, είναι τα τρία αισθήματα - ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά ονομάζονται, Άναντα, αισθήματα... κ.λπ... από την προέλευση της επαφής... κ.λπ... Σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, η λαγνεία έχει καταπραυνθεί, το μίσος έχει καταπραυνθεί, η αυταπάτη έχει καταπραυνθεί». Έκτο.

7. Η πρώτη ομιλία για τους πολλούς

265. Τότε αρκετοί μοναχοί πήγαν εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασαν, απέδωσαν σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισαν στο πλάι. Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι μοναχοί είπαν στον Ευλογημένο: «Ποιο άραγε, σεβάσμιε κύριε, είναι το αίσθημα, ποια είναι η προέλευση του αισθήματος, ποια είναι η παύση του αισθήματος, ποια είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος; Ποια είναι η απόλαυση του αισθήματος, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή;» «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα - ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά ονομάζονται, μοναχοί, αισθήματα. Από την προέλευση της επαφής προέρχεται η προέλευση του αισθήματος· από την παύση της επαφής προέρχεται η παύση του αισθήματος. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση. Η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται εξαρτώμενη από το αίσθημα, αυτή είναι η απόλαυση του αισθήματος. Το ότι το αίσθημα είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, αυτός είναι ο κίνδυνος του αισθήματος. Όποια είναι η απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους για το αίσθημα, η εγκατάλειψη της θέλησης και του πάθους, αυτή είναι η διαφυγή από το αίσθημα.

«Επιπλέον όμως, μοναχοί, η σταδιακή παύση των δραστηριοτήτων έχει περιγραφεί από εμένα. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, η ομιλία έχει καταπαύσει... κ.λπ... Σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, η λαγνεία έχει καταπαύσει, το μίσος έχει καταπαύσει, η αυταπάτη έχει καταπαύσει. Επιπλέον όμως, μοναχοί, ο σταδιακός κατευνασμός των δραστηριοτήτων έχει περιγραφεί από εμένα. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, η ομιλία έχει κατευνασθεί... κ.λπ... Σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, η λαγνεία έχει κατευνασθεί, το μίσος έχει κατευνασθεί, η αυταπάτη έχει κατευνασθεί. Αυτές οι έξι γαλήνες, μοναχοί. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, η ομιλία έχει καταπραυνθεί. Σε αυτόν που έχει επιτύχει τη δεύτερη διαλογιστική έκσταση, ο λογισμός και ο συλλογισμός έχουν καταπραυνθεί. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την τρίτη διαλογιστική έκσταση, η αγαλλίαση έχει

καταπραΰνθει. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την τέταρτη διαλογιστική έκσταση, η εισπνοή και η εκπνοή έχουν καταπραΰνθει. Σε αυτόν που έχει επιτύχει την παύση της αντίληψης και του αισθήματος, η αντίληψη και το αίσθημα έχουν καταπραΰνθει. Σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, η λαγνεία έχει καταπραΰνθει, το μίσος έχει καταπραΰνθει, η αυταπάτη έχει καταπραΰνθει». Έβδομη.

8. Η δεύτερη ομιλία για τους πολλούς

266. Τότε αρκετοί μοναχοί πλησίασαν τον Ευλογημένο... κ.λπ... Στους μοναχούς που κάθονταν στο πλάι, ο Ευλογημένος είπε αυτό: «Ποιο άραγε, μοναχοί, είναι το αίσθημα, ποια είναι η προέλευση του αισθήματος, ποια είναι η παύση του αισθήματος, ποια είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος; Ποια είναι η απόλαυση του αισθήματος, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή;» «Ο Ευλογημένος είναι η ρίζα των διδασκαλιών μας, σεβάσμιε κύριε... κ.λπ...» «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα - ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά ονομάζονται, μοναχοί, αισθήματα... κ.λπ... από την προέλευση της επαφής... κ.λπ... Όγδοη.

9. Η ομιλία για τον Παντσακάνγκα

267. Τότε ο αρχιτέκτονας Παντσακάνγκα πήγε εκεί όπου ήταν ο σεβάσμιος Ουντάγι· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον σεβάσμιο Ουντάγι και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, ο αρχιτέκτονας Παντσακάνγκα είπε στον σεβάσμιο Ουντάγι: «Πόσα αισθήματα, σεβάσμιε Ουντάγι, έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο;» «Τρία αισθήματα, αρχιτέκτονα, έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο. Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά, αρχιτέκτονα, είναι τα τρία αισθήματα που έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο». Όταν αυτό ειπώθηκε, ο αρχιτέκτονας Παντσακάνγκα είπε στον σεβάσμιο Ουντάγι: «Όχι, σεβάσμιε Ουντάγι, τρία αισθήματα δεν έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο. Δύο αισθήματα έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο - ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα. Αυτό, σεβάσμιε, το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα έχει δηλωθεί από τον Ευλογημένο ως ανώτερη ευχαρίστηση στη γαλήνη». Για δεύτερη φορά ο σεβάσμιος Ουντάγι είπε στον αρχιτέκτονα Παντσακάνγκα: «Όχι, αρχιτέκτονα, δύο αισθήματα δεν έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο. Τρία αισθήματα έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο. Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά τα τρία αισθήματα έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο». Για δεύτερη φορά ο αρχιτέκτονας Παντσακάνγκα είπε στον σεβάσμιο Ουντάγι: «Όχι, σεβάσμιε Ουντάγι, τρία αισθήματα δεν έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο. Δύο αισθήματα έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο - ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα. Αυτό, σεβάσμιε, το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα έχει δηλωθεί από τον Ευλογημένο ως ανώτερη ευχαρίστηση στη γαλήνη». Για τρίτη φορά ο σεβάσμιος Ουντάγι είπε στον αρχιτέκτονα Παντσακάνγκα: «Όχι, αρχιτέκτονα, δύο αισθήματα δεν έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο. Τρία αισθήματα έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο. Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά τα τρία αισθήματα έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο». Για τρίτη φορά ο αρχιτέκτονας Παντσακάνγκα είπε στον σεβάσμιο Ουντάγι: «Όχι, σεβάσμιε Ουντάγι, τρία αισθήματα δεν έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο. Δύο αισθήματα έχουν δηλωθεί από τον Ευλογημένο - ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα. Αυτό, σεβάσμιε, το ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα έχει δηλωθεί από τον Ευλογημένο ως ανώτερη ευχαρίστηση στη γαλήνη». Ο σεβάσμιος Ουντάγι

δεν μπόρεσε να πείσει τον αρχιτέκτονα Παντσακάνγκα, ούτε όμως μπόρεσε ο αρχιτέκτονας Παντσακάνγκα να πείσει τον σεβάσμιο Ουντάγι. Ο σεβάσμιος Άναντα άκουσε αυτή τη συνομιλία του σεβάσμιου Ουντάγι με τον αρχιτέκτονα Παντσακάνγκα.

Τότε ο σεβάσμιος Άναντα πήγε προς τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, ο σεβάσμιος Άναντα ανέφερε στον Ευλογημένο όλη τη συνομιλία που είχε ο σεβάσμιος Ουντάγι με τον αρχιτέκτονα Παντσακάνγκα.

«Υπάρχει πράγματι, Άναντα, μια επεξήγηση σύμφωνα με την οποία ο αρχιτέκτονας Παντσακάνγκα δεν συμφώνησε με τον μοναχό Ουντάγι· και υπάρχει επίσης, Άναντα, μια επεξήγηση σύμφωνα με την οποία ο μοναχός Ουντάγι δεν συμφώνησε με τον αρχιτέκτονα Παντσακάνγκα. Δύο αισθήματα επίσης, Άναντα, έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο. Τρία αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο. Πέντε αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο. Έξι αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο. Δεκαοκτώ αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο. Τριάντα έξι αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο. Εκατόν οκτώ αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο. Έτσι με διάφορες μεθόδους, Άναντα, η Διδασκαλία έχει διδαχθεί από εμένα. Όταν η Διδασκαλία έχει έτσι διδαχθεί από εμένα με διάφορες μεθόδους, Άναντα, εκείνοι που δεν θα συμφωνήσουν, δεν θα αποδεχθούν, δεν θα επιδοκιμάσουν τα καλά ειπωμένα, τα καλά εκφρασμένα λόγια του ενός προς τον άλλον, αυτό αναμένεται γι' αυτούς - φιλονικούντες, διαμαχόμενοι, εμπλεκόμενοι σε αντιδικία, θα διαβιούν τρυπώντας ο ένας τον άλλον με λεκτικά βέλη. Έτσι με διάφορες μεθόδους, Άναντα, η Διδασκαλία έχει διδαχθεί από εμένα. Όταν η Διδασκαλία έχει έτσι διδαχθεί από εμένα με διάφορες μεθόδους, Άναντα, εκείνοι που θα συμφωνήσουν, θα αποδεχθούν, θα επιδοκιμάσουν τα καλά ειπωμένα, τα καλά εκφρασμένα λόγια του ενός προς τον άλλον, αυτό αναμένεται γι' αυτούς - ενωμένοι, χαιρόμενοι μαζί, χωρίς να διαφωνούν, σαν γάλα και νερό, θα ζουν κοιτάζοντας ο ένας τον άλλον με στοργικά μάτια».

«Αυτά, Άναντα, είναι τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής. Ποια πέντε; Υλικές μορφές αντιληπτές από το μάτι, επιθυμητές, ελκυστικές, ευχάριστες, αγαπητές, συνδεδεμένες με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικές... κ.λπ... Απτά αντικείμενα αντιληπτά από το σώμα, επιθυμητά, ελκυστικά, ευχάριστα, αγαπητά, συνδεδεμένα με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικά. Αυτά, Άναντα, είναι τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής. Η ευτυχία και η ευαρέσκεια, Άναντα, που εγείρεται εξαρτώμενη από αυτά τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής - αυτή ονομάζεται ηδονική ευτυχία. Εκείνοι, Άναντα, που θα έλεγαν έτσι - 'αυτή είναι η ύψιστη ευτυχία και ευαρέσκεια που βιώνουν' - αυτό δεν το αποδέχομαι από αυτούς. Για ποιο λόγο; Υπάρχει, Άναντα, άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία.

«Και ποια, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία; Εδώ, Άναντα, ένας μοναχός, αποστασιοποιημένος από τις ηδονές, αποστασιοποιημένος από τις φαύλες νοητικές καταστάσεις, έχοντας επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, που συνοδεύεται από λογισμό και συλλογισμό, με αγαλλίαση και ευτυχία που γεννιούνται από την αποστασιοποίηση, διαμένει. Αυτή, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία. Εκείνοι, Άναντα, που θα έλεγαν έτσι - 'αυτή είναι η ύψιστη ευτυχία και ευαρέσκεια που βιώνουν' - αυτό δεν το αποδέχομαι από αυτούς. Για ποιο λόγο; Υπάρχει, Άναντα,

άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία.

«Και ποια, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία; Εδώ, Άναντα, ένας μοναχός, με τον κατευνασμό του λογισμού και του συλλογισμού, έχοντας επιτύχει τη δεύτερη διαλογιστική έκσταση, που χαρακτηρίζεται από εσωτερική ηρεμία και ενότητα του νου, χωρίς λογισμό και συλλογισμό, με αγαλλίαση και ευτυχία που γεννιούνται από την αυτοσυγκέντρωση, διαμένει. Αυτή, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία. Εκείνοι, Άναντα, που θα έλεγαν έτσι - 'αυτή είναι η ύψιστη ευτυχία και ευαρέσκεια που βιώνουν' - αυτό δεν το αποδέχομαι από αυτούς. Για ποιο λόγο; Υπάρχει, Άναντα, άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία.

«Και ποια, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία; Εδώ, Άναντα, ένας μοναχός, με την απαλλαγή από την αγαλλίαση, παραμένει με αταραξία, μνήμων και με πλήρη επίγνωση, και βιώνει σωματική ευτυχία, αυτό που οι ευγενείς περιγράφουν ως - 'αυτός που έχει αταραξία και μνήμη, που διαμένει στην ευτυχία', έχοντας επιτύχει την τρίτη διαλογιστική έκσταση, διαμένει. Αυτή, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία. Εκείνοι, Άναντα, που θα έλεγαν έτσι - 'αυτή είναι η ύψιστη ευτυχία και ευαρέσκεια που βιώνουν' - αυτό δεν το αποδέχομαι από αυτούς. Για ποιο λόγο; Υπάρχει, Άναντα, άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία.

«Και ποια, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία; Εδώ, Άναντα, ένας μοναχός, με την εγκατάλειψη της ευχαρίστησης και με την εγκατάλειψη του πόνου, και με την προηγούμενη πάροδο της ευαρέσκειας και της δυσαρέσκειας, έχοντας επιτύχει την τέταρτη διαλογιστική έκσταση, που χαρακτηρίζεται από ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο και την εξάγνιση της μνήμης λόγω της αταραξίας, διαμένει. Αυτή, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία. Εκείνοι, Άναντα, που θα έλεγαν έτσι - 'αυτή είναι η ύψιστη ευτυχία και ευαρέσκεια που βιώνουν' - αυτό δεν το αποδέχομαι από αυτούς. Για ποιο λόγο; Υπάρχει, Άναντα, άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία.

«Και ποια, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία; Εδώ, Άναντα, ένας μοναχός, με την πλήρη υπέρβαση των αντιλήψεων της υλικής μορφής, με την πάροδο των αντιλήψεων της αποστροφής, με τη μη προσοχή στις αντιλήψεις της ποικιλομορφίας, σκεπτόμενος 'άπειρος είναι ο χώρος', έχοντας επιτύχει το επίπεδο του άπειρου χώρου, διαμένει. Αυτή, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία. Εκείνοι, Άναντα, που θα έλεγαν έτσι - 'αυτή είναι η ύψιστη ευτυχία και ευαρέσκεια που βιώνουν' - αυτό δεν το αποδέχομαι από αυτούς. Για ποιο λόγο; Υπάρχει, Άναντα, άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία.

«Και ποια, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία; Εδώ, Άναντα, ένας μοναχός, έχοντας υπερβεί πλήρως το επίπεδο του άπειρου χώρου, σκεπτόμενος 'άπειρη είναι η συνείδηση', έχοντας επιτύχει το επίπεδο της άπειρης συνείδησης, διαμένει. Αυτή, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία. Εκείνοι, Άναντα, που θα έλεγαν έτσι - 'αυτή

είναι η ύψιστη ευτυχία και ευαρέσκεια που βιώνουν' - αυτό δεν το αποδέχομαι από αυτούς. Για ποιο λόγο; Υπάρχει, Άναντα, άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία.

«Και ποια, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία; Εδώ, Άναντα, ένας μοναχός, έχοντας υπερβεί πλήρως το επίπεδο της άπειρης συνείδησης, σκεπτόμενος 'δεν υπάρχει τίποτε', έχοντας επιτύχει το επίπεδο της μηδαμινότητας, διαμένει. Αυτή, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία. Εκείνοι, Άναντα, που θα έλεγαν έτσι - 'αυτή είναι η ύψιστη ευτυχία και ευαρέσκεια που βιώνουν' - αυτό δεν το αποδέχομαι από αυτούς. Για ποιο λόγο; Υπάρχει, Άναντα, άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία.

«Και ποια, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία; Εδώ, Άναντα, ένας μοναχός, έχοντας υπερβεί πλήρως το επίπεδο της μηδαμινότητας, έχοντας επιτύχει το επίπεδο της μήτε-αντίληψης-μήτε-μη-αντίληψης, διαμένει. Αυτή, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία. Εκείνοι, Άναντα, που θα έλεγαν έτσι - 'αυτή είναι η ύψιστη ευτυχία και ευαρέσκεια που βιώνουν' - αυτό δεν το αποδέχομαι από αυτούς. Για ποιο λόγο; Υπάρχει, Άναντα, άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία.

«Και ποια, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία; Εδώ, Άναντα, ένας μοναχός, έχοντας υπερβεί πλήρως το επίπεδο της μήτε-αντίληψης-μήτε-μη-αντίληψης, έχοντας επιτύχει την παύση της αντίληψης και του αισθήματος, διαμένει. Αυτή, Άναντα, είναι η άλλη ευτυχία πιο εξαιρετική και πιο εξαίσια από αυτή την ευτυχία.

«Είναι δυνατόν, Άναντα, οι αλλόδοξοι περιπλανώμενοι ασκητές να πουν έτσι - 'Ο ασκητής Γκόταμα μιλά για την παύση της αντίληψης και του αισθήματος· και αυτό το διακηρύσσει ως ευτυχία. Τι είναι αυτό, πώς είναι αυτό;' Σε αυτούς που λένε έτσι, Άναντα, οι αλλόδοξοι περιπλανώμενοι ασκητές πρέπει να λεχθεί έτσι - 'Όχι βέβαια, φίλε, ο Ευλογημένος δεν διακηρύσσει ως ευτυχία αναφερόμενος μόνο στο ευχάριστο αίσθημα. Οπουδήποτε, φίλε, βρίσκεται ευτυχία, σε οποιοδήποτε μέρος, αυτό ο Τατχάγκατα το διακηρύσσει ως ευτυχία'». Ένατη.

10. Η ομιλία για τον μοναχό

268. «Δύο αισθήματα επίσης, μοναχοί, έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο, τρία αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο, πέντε αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο, έξι αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο, δεκαοκτώ αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο, τριάντα έξι αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο, εκατόν οκτώ αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο. Έτσι με διάφορες μεθόδους, μοναχοί, η Διδασκαλία έχει διδαχθεί από εμένα. Όταν η Διδασκαλία έχει έτσι διδαχθεί από εμένα με διάφορες μεθόδους, μοναχοί, εκείνοι που δεν θα συμφωνήσουν, δεν θα αποδεχθούν, δεν θα επιδοκιμάσουν τα καλά ειπωμένα, τα καλά εκφρασμένα λόγια του ενός προς τον άλλον, αυτό αναμένεται γι' αυτούς - φιλονικούντες, διαμαχόμενοι, εμπλεκόμενοι σε αντιδικία, θα διαβιούν τρυπώντας ο ένας τον άλλον με λεκτικά βέλη. Έτσι με διάφορες μεθόδους, μοναχοί, η Διδασκαλία έχει διδαχθεί από εμένα. Όταν η Διδασκαλία έχει έτσι διδαχθεί από εμένα με

διάφορες μεθόδους, μοναχοί, εκείνοι που θα συμφωνήσουν, θα αποδεχθούν, θα επιδοκιμάσουν τα καλά ειπωμένα, τα καλά εκφρασμένα λόγια του ενός προς τον άλλον, αυτό αναμένεται γι' αυτούς - ενωμένοι, χαιρόμενοι μαζί, χωρίς να διαφωνούν, σαν γάλα και νερό, θα ζουν κοιτάζοντας ο ένας τον άλλον με στοργικά μάτια».

«Αυτά, μοναχοί, είναι τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής... κ.λπ... Είναι δυνατόν, μοναχοί, οι αλλόδοξοι περιπλανώμενοι ασκητές να πουν έτσι - 'Ο ασκητής Γκόταμα μιλά για την παύση της αντίληψης και του αισθήματος· και αυτό το διακηρύσσει ως ευτυχία. Τι είναι αυτό, πώς είναι αυτό;' Σε αυτούς που λένε έτσι, μοναχοί, οι αλλόδοξοι περιπλανώμενοι ασκητές πρέπει να λεχθεί έτσι - 'Όχι βέβαια, φίλε, ο Ευλογημένος δεν διακηρύσσει ως ευτυχία αναφερόμενος μόνο στο ευχάριστο αίσθημα. Οπουδήποτε, φίλε, βρίσκεται ευτυχία, σε οποιοδήποτε μέρος, αυτό ο Τατχάγκατα το διακηρύσσει ως ευτυχία'». Δέκατη.

Το κεφάλαιο της μετάβασης σε ιδιωτικό χώρο, δεύτερο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Σε απόκρυφο μέρος δύο, ο χώρος, η οικία δύο και ο Άναντα·
Αρκετοί δύο ειπώθηκαν, και ο Παντσακάνγκα με τον μοναχό.

3. Το κεφάλαιο για το θέμα των εκατόν οκτώ

1. Η ομιλία για τον Σίβακα

269. Κάποτε ο Ευλογημένος διέμενε στο Ρατζάγκαχα, στο Άλσος των Μπαμπού, στο καταφύγιο σίτισης σκιούρων. Τότε ο περιπλανώμενος ασκητής Μολιγιασίβακα πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, χαιρέτησε τον Ευλογημένο. Αφού ολοκλήρωσε την ευγενική και αξιοσημείωτη συζήτηση, κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, ο περιπλανώμενος ασκητής Μολιγιασίβακα είπε στον Ευλογημένο: «Υπάρχουν, αγαπητέ Γκόταμα, κάποιοι ασκητές και βραχμάνοι που λένε έτσι και έχουν τέτοια άποψη - 'ό,τι κι αν βιώνει αυτό το αρσενικό άτομο, είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, όλο αυτό είναι εξαιτίας όσων διαπράχθηκαν στο παρελθόν'. Εδώ τι λέει ο αξιότιμος Γκόταμα;»

«Κάποια αισθήματα, Σίβακα, εγείρονται εδώ με προέλευση τη χολή. Και αυτό, Σίβακα, πρέπει να γίνει γνωστό από τον ίδιο, πώς κάποια αισθήματα εγείρονται εδώ με προέλευση τη χολή· και αυτό, Σίβακα, είναι αποδεκτό ως αλήθεια στον κόσμο, πώς κάποια αισθήματα εγείρονται εδώ με προέλευση τη χολή. Εκεί, Σίβακα, εκείνοι οι ασκητές και βραχμάνοι που λένε έτσι και έχουν τέτοια άποψη - 'ό,τι κι αν βιώνει αυτό το αρσενικό άτομο, είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, όλο αυτό είναι εξαιτίας όσων διαπράχθηκαν στο παρελθόν'. Και αυτό που ο ίδιος γνωρίζει, αυτό υπερβαίνουν, και αυτό που είναι αποδεκτό ως αλήθεια στον κόσμο, αυτό υπερβαίνουν. Για αυτό λέω ότι εκείνοι οι ασκητές και βραχμάνοι είναι λανθασμένοι.

Κάποια αισθήματα, Σίβακα, εγείρονται με προέλευση το φλέγμα... κ.λπ... κάποια αισθήματα, Σίβακα, εγείρονται με προέλευση τον άνεμο... κ.λπ... κάποια αισθήματα, Σίβακα, εγείρονται από τον συνδυασμό τους... κ.λπ... κάποια αισθήματα, Σίβακα, εγείρονται από την αλλαγή της εποχής... κ.λπ... κάποια αισθήματα, Σίβακα, εγείρονται από ανώμαλη φροντίδα... κ.λπ... κάποια αισθήματα, Σίβακα, εγείρονται

από επίθεση... κ.λπ... κάποια αισθήματα, Σίβακα, εγείρονται εδώ από το επακόλουθο πράξης. Και αυτό, Σίβακα, πρέπει να γίνει γνωστό από τον ίδιο. Πώς κάποια αισθήματα εγείρονται εδώ από το επακόλουθο πράξης· και αυτό, Σίβακα, είναι αποδεκτό ως αλήθεια στον κόσμο. Πώς κάποια αισθήματα εγείρονται εδώ από το επακόλουθο πράξης· εκεί, Σίβακα, εκείνοι οι ασκητές και βραχμάνοι που λένε έτσι και έχουν τέτοια άποψη - 'ό,τι κι αν βιώνει αυτό το αρσενικό άτομο, είτε ευχάριστο είτε δυσάρεστο είτε ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο, όλο αυτό είναι εξαιτίας όσων διαπράχθηκαν στο παρελθόν'. Και αυτό που ο ίδιος γνωρίζει, αυτό υπερβαίνουν, και αυτό που είναι αποδεκτό ως αλήθεια στον κόσμο, αυτό υπερβαίνουν. Για αυτό λέω ότι εκείνοι οι ασκητές και βραχμάνοι είναι λανθασμένοι». Όταν αυτό ειπώθηκε, ο περιπλανώμενος ασκητής Μολιγιασίβακα είπε στον Ευλογημένο: «Θαυμάσιο, αγαπητέ Γκόταμα, θαυμάσιο, αγαπητέ Γκόταμα!... κ.λπ... Ας με θεωρεί ο αξιότιμος Γκόταμα λαϊκό ακόλουθο που έχει καταφύγει στο καταφύγιο εφ' όρου ζωής από σήμερα και στο εξής».

«Χολή και φλέγμα και άνεμος, και συνδυασμοί και εποχές·
ανωμαλία, επίθεση, και όγδοο το επακόλουθο της πράξης». Πρώτο.

2. Η ομιλία για τα εκατόν οκτώ

270. «Θα σας διδάξω, μοναχοί, την επεξήγηση της Διδασκαλίας για τα εκατόν οκτώ. Ακούστε το. Και ποια, μοναχοί, είναι η επεξήγηση για τα εκατόν οκτώ, η επεξήγηση της Διδασκαλίας; Δύο αισθήματα επίσης, μοναχοί, έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο· τρία αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο· πέντε αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο· έξι αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο· δεκαοκτώ αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο· τριάντα έξι αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο· εκατόν οκτώ αισθήματα επίσης έχουν δηλωθεί από εμένα με μια μέθοδο. «Και ποια, μοναχοί, είναι τα δύο αισθήματα; Σωματικό και νοητικό - αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα δύο αισθήματα. Και ποια, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα; Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα τρία αισθήματα. Και ποια, μοναχοί, είναι τα πέντε αισθήματα; Η ικανότητα του ευχάριστου σωματικού αισθήματος, η ικανότητα του σωματικού πόνου, η ικανότητα ευαρέσκειας, η ικανότητα δυσαρέσκειας, η ικανότητα αταραξίας - αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα πέντε αισθήματα. Και ποια, μοναχοί, είναι τα έξι αισθήματα; Αίσθημα γεννημένο από την οφθαλμική επαφή... κ.λπ... αίσθημα γεννημένο από νοητική επαφή - αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα έξι αισθήματα. Και ποια, μοναχοί, είναι τα δεκαοκτώ αισθήματα; Έξι εξερευνήσεις με ευαρέσκεια, έξι εξερευνήσεις με δυσαρέσκεια, έξι εξερευνήσεις με ουδετερότητα - αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα δεκαοκτώ αισθήματα. Και ποια, μοναχοί, είναι τα τριάντα έξι αισθήματα; Έξι ευαρέσκειες που βασίζονται στην οικογενειακή ζωή, έξι ευαρέσκειες που βασίζονται στην απάρνηση, έξι δυσαρέσκειες που βασίζονται στην οικογενειακή ζωή, έξι δυσαρέσκειες που βασίζονται στην απάρνηση, έξι ουδετερότητες που βασίζονται στην οικογενειακή ζωή, έξι ουδετερότητες που βασίζονται στην απάρνηση - αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα τριάντα έξι αισθήματα. Και ποια, μοναχοί, είναι τα εκατόν οκτώ αισθήματα; Τριάντα έξι αισθήματα του παρελθόντος, τριάντα έξι αισθήματα του

μέλλοντος, τριάντα έξι αισθήματα του παρόντος - αυτά ονομάζονται, μοναχοί, τα εκατόν οκτώ αισθήματα. Αυτή, μοναχοί, είναι η επεξήγηση για τα εκατόν οκτώ, η επεξήγηση της Διδασκαλίας». Δεύτερο.

3. Η ομιλία για κάποιον μοναχό

271. Τότε κάποιος μοναχός πλησίασε τον Ευλογημένο· αφού πλησίασε, απέδωσε σεβασμό στον Ευλογημένο και κάθισε στο πλάι. Καθισμένος στο πλάι, εκείνος ο μοναχός είπε στον Ευλογημένο: «Ποιο άραγε, σεβάσμιε κύριε, είναι το αίσθημα, ποια είναι η προέλευση του αισθήματος, ποια είναι η πρακτική που οδηγεί στην προέλευση του αισθήματος; Ποια είναι η παύση του αισθήματος, ποια είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος; Ποια είναι η απόλαυση του αισθήματος, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή;»

«Αυτά, μοναχέ, είναι τα τρία αισθήματα -ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Αυτά ονομάζονται, μοναχέ, αισθήματα. Από την προέλευση της επαφής προέρχεται η προέλευση του αισθήματος. Η επιθυμία είναι η πρακτική που οδηγεί στην προέλευση του αισθήματος. Από την παύση της επαφής προέρχεται η παύση του αισθήματος. Αυτή ακριβώς η ευγενής οκταμελής οδός είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος, δηλαδή - ορθή άποψη... κ.λπ... ορθή αυτοσυγκέντρωση. Η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται εξαρτώμενη από το αίσθημα, αυτή είναι η απόλαυση του αισθήματος· το ότι το αίσθημα είναι παροδικό, οδυνηρό, υποκείμενο σε μεταβολή, αυτός είναι ο κίνδυνος του αισθήματος· όποια είναι η απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους για το αίσθημα, η εγκατάλειψη της θέλησης και του πάθους, αυτή είναι η διαφυγή από το αίσθημα.» Τρίτη.

4. Η ομιλία για το παρελθόν

272. «Πριν ακόμα, μοναχοί, από την ανώτατη φώτιση, όταν δεν είχα ακόμα αϋπνιστεί πλήρως, όντας ακόμα Μπόντχισαττα, ήρθε αυτή η σκέψη - 'Ποιο άραγε είναι το αίσθημα, ποια είναι η προέλευση του αισθήματος, ποια είναι η πρακτική που οδηγεί στην προέλευση του αισθήματος, ποια είναι η παύση του αισθήματος, ποια είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος; Ποια είναι η απόλαυση του αισθήματος, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή;' Σε μένα, μοναχοί, ήρθε αυτή η σκέψη - 'Αυτά είναι τα τρία αισθήματα -ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Αυτά ονομάζονται αισθήματα. Από την προέλευση της επαφής προέρχεται η προέλευση του αισθήματος. Η επιθυμία είναι η πρακτική που οδηγεί στην προέλευση του αισθήματος... κ.λπ... όποια είναι η απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους για το αίσθημα, η εγκατάλειψη της θέλησης και του πάθους. Αυτή είναι η διαφυγή από το αίσθημα.'» Τέταρτο.

5. Η ομιλία για τη γνώση

273. «Αυτά είναι τα αισθήματα», έτσι σε μένα, μοναχοί, σχετικά με φαινόμενα που δεν είχαν ακουστεί πριν, εγέρθηκε όραση, εγέρθηκε γνώση, εγέρθηκε σοφία, εγέρθηκε αληθινή γνώση, εγέρθηκε φως. «Αυτή είναι η προέλευση του αισθήματος», έτσι σε μένα, μοναχοί, σχετικά με φαινόμενα που δεν είχαν ακουστεί πριν, εγέρθηκε όραση... κ.λπ... εγέρθηκε φως. «Αυτή είναι η πρακτική που οδηγεί στην προέλευση του αισθήματος», έτσι σε μένα, μοναχοί, σχετικά με φαινόμενα που δεν είχαν ακουστεί πριν, εγέρθηκε όραση... κ.λπ... «Αυτή είναι η παύση του αισθήματος», έτσι

σε μένα, μοναχοί, σχετικά με φαινόμενα που δεν είχαν ακουστεί πριν, εγέρθηκε όραση... κ.λπ... «Αυτή είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος», έτσι σε μένα, μοναχοί, σχετικά με φαινόμενα που δεν είχαν ακουστεί πριν, εγέρθηκε όραση... κ.λπ... «Αυτή είναι η απόλαυση του αισθήματος», έτσι σε μένα, μοναχοί, σχετικά με φαινόμενα που δεν είχαν ακουστεί πριν... κ.λπ... «Αυτός είναι ο κίνδυνος του αισθήματος», έτσι σε μένα, μοναχοί, σχετικά με φαινόμενα που δεν είχαν ακουστεί πριν... κ.λπ... «Αυτή είναι η διαφυγή», έτσι σε μένα, μοναχοί, σχετικά με φαινόμενα που δεν είχαν ακουστεί πριν, εγέρθηκε όραση, εγέρθηκε γνώση, εγέρθηκε σοφία, εγέρθηκε αληθινή γνώση, εγέρθηκε φως». Πέμπτο.

6. Η ομιλία για τους πολλούς μοναχούς

274. Τότε αρκετοί μοναχοί πήγαν εκεί όπου ήταν ο Ευλογημένος· αφού πλησίασε... κ.λπ... Καθισμένοι στο πλάι, εκείνοι οι μοναχοί είπαν στον Ευλογημένο: «Ποιο άραγε, σεβάσμιε κύριε, είναι το αίσθημα, ποια είναι η προέλευση του αισθήματος, ποια είναι η πρακτική που οδηγεί στην προέλευση του αισθήματος; Ποια είναι η παύση του αισθήματος, ποια είναι η πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος; Ποια είναι η απόλαυση του αισθήματος, ποιος ο κίνδυνος, ποια η διαφυγή;» «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα - ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Αυτά ονομάζονται, μοναχοί, αισθήματα. Από την προέλευση της επαφής προέρχεται η προέλευση του αισθήματος. Η επιθυμία είναι η πρακτική που οδηγεί στην προέλευση του αισθήματος. Με την παύση της επαφής... κ.λπ... όποια είναι η απομάκρυνση της θέλησης και του πάθους για το αίσθημα, η εγκατάλειψη της θέλησης και του πάθους. Αυτή είναι η διαφυγή από το αίσθημα.» Έκτο.

7. Η πρώτη ομιλία για τους ασκητές και τους βραχμάνους

275. «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα. Ποια τρία; Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Όποιοι ασκητές ή βραχμάνοι, μοναχοί, δεν κατανοούν όπως πραγματικά είναι αυτών των τριών αισθημάτων την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή. Αυτοί, μοναχοί, δεν είναι για μένα ασκητές ή βραχμάνοι, ούτε μεταξύ των ασκητών θεωρούνται ασκητές ούτε μεταξύ των βραχμάνων θεωρούνται βραχμάνοι· και αυτοί οι σεβάσμιοι δεν διαμένουν έχοντας οι ίδιοι πραγματοποιήσει με άμεση γνώση στην παρούσα ζωή, έχοντας επιτύχει, τον σκοπό της ασκητικής ζωής ή τον σκοπό της αφοσίωσης στην άγια ζωή. Όποιοι όμως ασκητές ή βραχμάνοι, μοναχοί, κατανοούν όπως πραγματικά είναι αυτών των τριών αισθημάτων την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη διαφυγή. Αυτοί, μοναχοί, είναι για μένα ασκητές ή βραχμάνοι, και μεταξύ των ασκητών θεωρούνται ασκητές και μεταξύ των βραχμάνων θεωρούνται βραχμάνοι. Και αυτοί οι σεβάσμιοι διαμένουν έχοντας οι ίδιοι πραγματοποιήσει με άμεση γνώση στην παρούσα ζωή, έχοντας επιτύχει, τον σκοπό της ασκητικής ζωής και τον σκοπό της αφοσίωσης στην άγια ζωή». Έβδομη.

8. Η δεύτερη ομιλία για τους ασκητές και τους βραχμάνους

276. «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα. Ποια τρία; Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα. Όποιοι ασκητές ή βραχμάνοι, μοναχοί, δεν κατανοούν όπως πραγματικά είναι αυτών των τριών αισθημάτων την προέλευση και την πάροδο και την απόλαυση και τον κίνδυνο και τη

διαφυγή... κ.λπ... κατανοούν... κ.λπ... διαμένουν έχοντας οι ίδιοι πραγματοποιήσει με άμεση γνώση, έχοντας επιτύχει». Όγδοη.

9. Τρίτη ομιλία για τους ασκητές και τους βραχμάνους

277. «Όποιοι ασκητές ή βραχμάνοι, μοναχοί, δεν κατανοούν το αίσθημα, δεν κατανοούν την προέλευση του αισθήματος, δεν κατανοούν την παύση του αισθήματος, δεν κατανοούν την πρακτική που οδηγεί στην παύση του αισθήματος... κ.λπ... κατανοούν... κ.λπ... διαμένουν έχοντας οι ίδιοι πραγματοποιήσει με άμεση γνώση, έχοντας επιτύχει». Ένατη.

10. Η ομιλία για τον Σουντίκα

278. «Αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα. Ποια τρία; Ευχάριστο αίσθημα, δυσάρεστο αίσθημα, ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο αίσθημα - αυτά, μοναχοί, είναι τα τρία αισθήματα». Δέκατη.

11. Η ομιλία για το πνευματικό

279. «Υπάρχει, μοναχοί, σαρκική αγαλλίαση, υπάρχει πνευματική αγαλλίαση, υπάρχει πιο πνευματική από την πνευματική αγαλλίαση· υπάρχει σαρκική ευτυχία, υπάρχει πνευματική ευτυχία, υπάρχει πιο πνευματική από την πνευματική ευτυχία· υπάρχει σαρκική αταραξία, υπάρχει πνευματική αταραξία, υπάρχει πιο πνευματική από την πνευματική αταραξία· υπάρχει σαρκική απολύτρωση, υπάρχει πνευματική απολύτρωση, υπάρχει πιο πνευματική από την πνευματική απολύτρωση. Και ποια, μοναχοί, είναι η σαρκική αγαλλίαση; Αυτά είναι τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής, μοναχοί. Ποια πέντε; Υλικές μορφές αντιληπτές από το μάτι, επιθυμητές, ελκυστικές, ευχάριστες, αγαπητές, συνδεδεμένες με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικές... κ.λπ... Απτά αντικείμενα αντιληπτά από το σώμα, επιθυμητά, ελκυστικά, ευχάριστα, αγαπητά, συνδεδεμένα με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικά. Αυτά, μοναχοί, είναι τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής. Η αγαλλίαση, μοναχοί, που εγείρεται εξαρτώμενη από αυτά τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής, αυτή ονομάζεται, μοναχοί, σαρκική αγαλλίαση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η πνευματική αγαλλίαση; Εδώ, μοναχοί, ένας μοναχός, αποστασιοποιημένος από τις ηδονές, αποστασιοποιημένος από τις φάυλες νοητικές καταστάσεις, έχοντας επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, που συνοδεύεται από λογισμό και συλλογισμό, με αγαλλίαση και ευτυχία που γεννιούνται από την αποστασιοποίηση, διαμένει. Με τον κατευνασμό του λογισμού και του συλλογισμού, έχοντας επιτύχει τη δεύτερη διαλογιστική έκσταση, που χαρακτηρίζεται από εσωτερική ηρεμία και ενότητα του νου, χωρίς λογισμό και συλλογισμό, με αγαλλίαση και ευτυχία που γεννιούνται από την αυτοσυγκέντρωση, διαμένει. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, πνευματική αγαλλίαση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η πιο πνευματική από την πνευματική αγαλλίαση; Η αγαλλίαση, μοναχοί, που εγείρεται σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, όταν ανασκοπεί ότι ο νους είναι απελευθερωμένος από τη λαγνεία, όταν ανασκοπεί ότι ο νους είναι απελευθερωμένος από το μίσος, όταν ανασκοπεί ότι ο νους είναι απελευθερωμένος από την αυταπάτη, αυτή ονομάζεται, μοναχοί, πιο πνευματική από την πνευματική αγαλλίαση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η σαρκική ευτυχία; Αυτά είναι τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής, μοναχοί. Ποια πέντε; Υλικές μορφές αντιληπτές από το μάτι, επιθυμητές, ελκυστικές, ευχάριστες, αγαπητές, συνδεδεμένες με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικές... κ.λπ... Απτά αντικείμενα αντιληπτά από το σώμα, επιθυμητά, ελκυστικά, ευχάριστα, αγαπητά, συνδεδεμένα με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικά. Αυτά, μοναχοί, είναι τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής. Η ευτυχία και η ευαρέσκεια, μοναχοί, που εγείρεται εξαρτώμενη από αυτά τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής, αυτή ονομάζεται, μοναχοί, σαρκική ευτυχία.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η πνευματική ευτυχία; Εδώ, μοναχοί, ένας μοναχός, αποστασιοποιημένος από τις ηδονές, αποστασιοποιημένος από τις φάυλες νοητικές καταστάσεις, έχοντας επιτύχει την πρώτη διαλογιστική έκσταση, που συνοδεύεται από λογισμό και συλλογισμό, με αγαλλίαση και ευτυχία που γεννιούνται από την αποστασιοποίηση, διαμένει. Με τον κατευνασμό του λογισμού και του συλλογισμού, έχοντας επιτύχει τη δεύτερη διαλογιστική έκσταση, που χαρακτηρίζεται από εσωτερική ηρεμία και ενότητα του νου, χωρίς λογισμό και συλλογισμό, με αγαλλίαση και ευτυχία που γεννιούνται από την αυτοσυγκέντρωση, διαμένει. Με την απαλλαγή από την αγαλλίαση, παραμένει με αταραξία, μνήμων και με πλήρη επίγνωση, και βιώνει σωματική ευτυχία, αυτό που οι ευγενείς περιγράφουν ως - 'αυτός που έχει αταραξία και μνήμη, που διαμένει στην ευτυχία', έχοντας επιτύχει την τρίτη διαλογιστική έκσταση, διαμένει. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, πνευματική ευτυχία.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η πνευματική ευτυχία που είναι ακόμη πιο πνευματική; Η ευτυχία και η ευαρέσκεια που εγείρεται σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, όταν ανασκοπεί ότι ο νους είναι απελευθερωμένος από τη λαγνεία, ανασκοπεί ότι ο νους είναι απελευθερωμένος από το μίσος, ανασκοπεί ότι ο νους είναι απελευθερωμένος από την αυταπάτη, αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η πνευματική ευτυχία που είναι ακόμη πιο πνευματική.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η σαρκική αταραξία; Αυτά είναι τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής, μοναχοί. Ποια πέντε; Υλικές μορφές αντιληπτές από το μάτι, επιθυμητές, ελκυστικές, ευχάριστες, αγαπητές, συνδεδεμένες με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικές... κ.λπ... Απτά αντικείμενα αντιληπτά από το σώμα, επιθυμητά, ελκυστικά, ευχάριστα, αγαπητά, συνδεδεμένα με την αισθησιακή ηδονή, δελεαστικά. Αυτά, μοναχοί, είναι τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής. Η αταραξία, μοναχοί, που εγείρεται εξαρτώμενη από αυτά τα πέντε είδη αισθησιακής ηδονής, αυτή ονομάζεται, μοναχοί, σαρκική αταραξία.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η πνευματική αταραξία; Εδώ, μοναχοί, ένας μοναχός, με την εγκατάλειψη της ευχαρίστησης και με την εγκατάλειψη του πόνου, και με την προηγούμενη πάροδο της ευαρέσκειας και της δυσαρέσκειας, έχοντας επιτύχει την τέταρτη διαλογιστική έκσταση, που χαρακτηρίζεται από ούτε-δυσάρεστο-ούτε-ευχάριστο και την εξάγνιση της μνήμης λόγω της αταραξίας, διαμένει. Αυτή ονομάζεται, μοναχοί, πνευματική αταραξία.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η πνευματική αταραξία που είναι ακόμη πιο πνευματική; Η αταραξία που εγείρεται σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, όταν ανασκοπεί ότι ο νους είναι απελευθερωμένος από τη λαγνεία, ανασκοπεί ότι ο

νους είναι απελευθερωμένος από το μίσος, ανασκοπεί ότι ο νους είναι απελευθερωμένος από την αυταπάτη, αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η πνευματική αταραξία που είναι ακόμη πιο πνευματική.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η σαρκική απολύτρωση; Η απολύτρωση που συνδέεται με την ύλη είναι σαρκική απολύτρωση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η πνευματική απολύτρωση; Η απολύτρωση που συνδέεται με το άυλο είναι πνευματική απολύτρωση.

«Και ποια, μοναχοί, είναι η πνευματική απολύτρωση που είναι ακόμη πιο πνευματική; Η απολύτρωση που εγείρεται σε έναν μοναχό που έχει εξαλείψει τις νοητικές διαφθορές, όταν ανασκοπεί ότι ο νους είναι απελευθερωμένος από τη λαγνεία, ανασκοπεί ότι ο νους είναι απελευθερωμένος από το μίσος, ανασκοπεί ότι ο νους είναι απελευθερωμένος από την αυταπάτη, αυτή ονομάζεται, μοναχοί, η πνευματική απολύτρωση που είναι ακόμη πιο πνευματική». Ενδέκατη.

Το κεφάλαιο των εκατόν οκτώ επεξηγήσεων, τρίτο.

Αυτή είναι η σύνοψή του -

Σίβακα, οκτακόσιοι, μοναχός, προηγούμενη γνώση και από τον μοναχό·
Ασκητές και βραχμάνοι τρεις, απλή και πνευματική.

Η συλλογή για το αίσθημα ολοκληρώθηκε.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Ο Τριμερής Κανόνας. Ο Κανόνας των Ομιλιών. 3. Η συλλογή των συνδεδεμένων ομιλιών. 4. Το κεφάλαιο για τις έξι αισθητήριες βάσεις. 2. Οι συνδεδεμένες ομιλίες για το αίσθημα έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org